

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА СКУЛЬПТУРИ

«Допущено до захисту»:

Завідувач кафедри скульптури

_____ БАЛОГ Адріан Степанович

Протокол засідання кафедри

№ _____ від «____» _____ 2024 р.

ШЕКУЛА КАТЕРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
«ЛЮДИ, ЯК КОРАБЛІ»

зі спеціальності

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
Освітньо-професійна програма «Станкова і монументальна скульптура»
Другий рівень вищої освіти (магістр)

Керівник:

народний художник України,
професор кафедри скульптури
МАЗУР Богдан Миколайович

Київ 2024

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота «Люди, як кораблі» є проєктом садово-паркової скульптури, що поєднує естетичну виразність і глибоку концептуальну ідею. Основною роботи є ідея: дослідження взаємозв'язку між людиною і природою, рухом і боротьбою, свободою і життєвим потоком. Скульптура втілює у собі велику хвилю, що плавно охоплює три кораблі різних розмірів великий, середній і маленький. Кожен з кораблів це людський образ, що символізує єдність людини й природи, її боротьбу за виживання, незворотність змін у житті, що неможливо зупинити.

У процесі створення роботи було передбачено певні етапи: пошук і формування композиції з глини надало можливість детально передати форму хвилі та кораблів; виготовлення відливки з гіпсу дозволило досягти гладкої та рівної поверхні, що підкреслює плавність форм та надає роботі відчуття руху.

Назва скульптурної композиції є відсиланням до пісні Андрія Скрябіна «Люди, як кораблі», що розкриває філософську ідею мандрівки людей через життєві труднощі й бурі. Ця скульптура підкреслює важливість боротьби за волю і свободу, спонукає до роздумів про безперервний рух таплинність часу, які є невіддільною частиною існування кожної людини. Тему боротьби та волі можна прослідкувати через використання образів човнів, де кожен човен це відображення окремої долі, що рухається крізь життєві випробування. Водночас плавні лінії хвилі створюють відчуття гармонії й природного порядку, нагадуючи, що попри всі труднощі, життя продовжується і має свою внутрішню красу та ритм.

Магістерська робота це проєкт садово-паркової скульптури, що буде гармонійно виглядати в публічному просторі, зокрема, у парку біля річки, де природне середовище буде взаємодіяти з образом хвилі та кораблів. Скульптура стане частиною ландшафту, що має нагадувати людям про важливість руху, свободи, постійної боротьби.

Ключові слова: скульптура, садово-паркова скульптура, рух, абстракція, хвиля, човни, символізм, воля, взаємодія, концептуальність.

ABSTRACT

The thesis project «People as Ships» is a garden and park sculpture that combines aesthetic expressiveness with a deep conceptual idea. The central theme of the work is the exploration of the relationship between humans and nature, movement and struggle, freedom and the flow of life. The sculpture embodies a large wave that gently encompasses three ships of different sizes – large, medium, and small. Each ship represents a human figure, symbolizing the unity between man and nature, the struggle for survival, and the irreversibility of life's changes, which cannot be halted.

The creation of the work involved several stages: the search for and formation of the composition from clay, which allowed for a detailed representation of the wave and the ships; and the making of the plaster casting, which achieved a smooth and even surface, emphasizing the fluidity of the forms and giving the work a sense of movement.

The title of the sculptural composition refers to the song «People as Ships» by Andriy Skryabin, which unveils the philosophical idea of people's journey through life's difficulties and storms. This sculpture highlights the importance of the struggle for freedom, prompting reflection on the continuous movement and fluidity of time, which are inseparable from every human's existence. The theme of struggle and freedom is traced through the imagery of boats, where each boat reflects an individual fate navigating through life's trials. At the same time, the smooth lines of the wave create a sense of harmony and natural order, reminding us that despite all hardships, life continues with its inherent beauty and rhythm.

The master's thesis is a project for a garden and park sculpture that will harmoniously fit into public spaces, particularly in a park by the river, where the natural environment will interact with the image of the wave and the ships. The sculpture will become part of the landscape, serving as a reminder to people of the importance of movement, freedom, and the constant struggle.

Key words: sculpture, garden and park sculpture, movement, abstraction, wave, boats, symbolism, freedom, interaction, conceptuality.

ЗМІСТ

1. АНОТАЦІЯ.....	2
1.1. Анотація та ключові слова українською мовою.....	2
1.2. Анотація та ключові слова англійською мовою.....	3
2. ВСТУП.....	6
3. ОСНОВНА ЧАСТИНА.....	7
3.1. Актуальність обраної теми дипломної роботи.....	7
3.2. Мета дослідження.....	7
3.3. Концепція роботи.....	9
ВИСНОВКИ.....	11
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	12
ДОДАТКИ.....	13

ВСТУП

Скульптура як вид мистецтва завжди мала здатність виражати глибокі ідеї, впливати на глядачів і відображати внутрішній світ людини та її взаємодію з навколишнім середовищем. У сучасному мистецтві садово-паркова скульптура займає важливе місце, через інтеграцію у публічний простір, що створює можливість для осмислення естетичних і концептуальних ідей. Скульптура у своєму виконанні має численні варіації – дрібна пластика, або монумент. Також, може бути виконана з: металу, каменю, бетону, кераміки, дерева, рослин та їх комбінації між собою. Садово-паркова скульптура окрім естетичного вигляду може виконувати певні функції – слугувати лавою, або гойдалкою. Частина скульптур може нести у собі розважальний характер, а інша навпаки заворожуючи своєю композицією дають привід для роздумів.

Садово-паркові скульптури зберегли основні функції в мистецтві: прикрашати та захоплювати, інколи розмір, чи матеріал, в цьому плані, можуть бути не важливі, бо сам образ мистецтва розташований на вулиці привертає увагу до зацікавленості глядача. Окрім естетичних властивостей скульптура, так само як і інші види мистецтв, відіграє суспільну функцію, що є особливим в часи переломних історичних подій. В такі періоди символи особливо притягують, як ніколи раніше і надовго залишаються в серцях. Саме тому донести до глядача символи й надати можливість насолодитися ними, буде залишатися актуальним. Розміщення скульптури на відкритому просторі допомагає охопити якомога більше глядачів, привернути увагу не тільки до об'єкта, а і до проблематики роботи в цілому.

Метою цієї дипломної роботи є створити проєкт садово-паркової скульптури, що поєднує не лише естетичні та концептуальні аспекти, але й культурний контекст. Однією з основних тем роботи є: дослідження зв'язку між людиною і природою, рухом і боротьбою, свободою і життєвим потоком, що символізовано через образ хвилі та кораблів. Особливістю цієї роботи є використання візерунків на елементі хвилі, що нагадують орнаменти

трипільської культури, які додають скульптурі глибокий історичний та культурний контекст. Ці візерунки підкреслюють зв'язок сучасного мистецтва з давніми традиціями та символізмом, пов'язаним із вічними темами життя.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Актуальність обраної теми дипломної роботи

Тема дипломної роботи «Люди, як кораблі» є надзвичайно актуальною в контексті сучасного мистецтва, оскільки вона порушує важливі питання щодо взаємодії людини з природою, її боротьби за виживання та постійного руху в умовах швидко змінюваного світу. На сьогодні глобальні, соціальні, політичні та екологічні проблеми вимагають від людини постійної адаптації й пошуку внутрішньої сили. Тема боротьби за свободу та волю через образи кораблів і хвилі набуває особливого значення. Образ хвилі, як метафора життєвого потоку, а кораблі, що символізують людське існування, стали універсальними символами руху, боротьби та прагнення до свободи.

Розвиток садово-паркової скульптури є важливим напрямом у сучасному мистецтві, який сприяє створенню публічних просторів, що взаємодіють з природним середовищем. Скульптура «Люди, як кораблі» може бути встановлена у парку біля річки, або на інших відкритих просторах, де вона буде органічно вписуватись в ландшафт і одночасно надавати відвідувачам можливість для глибших роздумів про життя, рух, свободу і боротьбу.

Мета дослідження

Метою дослідження є створення садово-паркової скульптури, яка поєднує концептуальні образи хвилі, кораблів – людських фігур, символізуючи життєвий рух, боротьбу і свободу. У процесі створення цієї скульптури важливе місце займає дослідження символізму човна в українському мистецтві та його історичної значущості. Окрім того, метою є

інтеграція сучасних художніх і технічних обертів, що дозволяють створити зв'язок між минулим, теперішнім та майбутнім, візуалізуючи культурні традиції через елементи, які нагадують візерунки Трипілля.

Вивчаючи образ човна в українському мистецтві та культурі, було досліджено, що цей елемент асоціюється з життям, працею та духовним світом українського народу, що втілює у собі багато традиції, звичаїв і фольклору.

Човен часто виступає символом переходу, подорожі, або зв'язку між двома світами – земним і небесним, життям і смертю. У багатьох українських народних уявленнях човен є засобом подолання водної стихії, яка вважалася межею між життям і потойбічним світом. Наприклад, в образах легенд і міфів, як у «Козацькому човні», він може бути способом подолати труднощі життя, або мандрівку в інші світи.

У літературі човен з'являється як символ боротьби та свободи. Наприклад, у творчості Тараса Шевченка, який часто використовував водну тематику, образ човна може символізувати мандрівку, або духовний пошук. В «Кобзарі» та в живописі поета зустрічаються образи людей, які на човнах долають річки, або моря, що є метафорою боротьби за гідність і волю.

В українському фольклорі човен часто зустрічається в піснях і казках, де він є символом рідного дому, шляху, що веде до іншого життя, або навіть до іншої долі. У піснях козацької доби човен може бути образом шляху для козака, який вирушає в далекі походи, або на боротьбу.

В сучасному українському мистецтві човен теж не втрачає свого значення. Він може виступати, як метафора особистої, або національної боротьби, як символ подолання перешкод, зв'язку з традицією, чи пошуків нового шляху в умовах глобалізації. Загалом, човен є багатогранним символом в українській культурі, що поєднує реальність і міфологію, фізичну подорож і духовний шлях, вірність традиціям і прагнення до свободи.

Включення мотивів, що нагадують Трипільську культуру, в скульптурі «Люди, як кораблі» стало важливим етапом в осмисленні концепції роботи, оскільки ці елементи дозволяють поєднати сучасне мистецтво з давньою

культурною спадщиною, вносячи в об'єкт не лише естетичну складову, а й глибокий символічний зміст. Спіралі, хвилі, круги та інші елементи, що зустрічаються на археологічних пам'ятках Трипілля – є символами циклічності, руху, енергії й зв'язку з природними силами. Ці орнаменти, особливо, хвилі та спіралі, стали основою для декоративних елементів цієї скульптури.

В орнаментах Трипільської культури можна прослідкувати відображення глибокого розуміння природи та її циклічних процесів. Тема хвилі, що є однією з основ у цій роботі, стала прямим посиланням на ці архетипи. Хвиля, як рух води, є метафорою життєвого шляху людини, яка постійно перебуває в русі, переживаючи як труднощі, так і моменти гармонії. Додавання трипільських візерунків в композицію хвилі акцентує цей зв'язок, нагадуючи про: єдність людини й природи, циклічні процеси буття і безперервність життєвого потоку.

Використання Трипільських орнаментів у сучасному мистецтві не є випадковістю, оскільки вони дозволяють зв'язати сучасні проблеми з історичними та культурними традиціями. Включення цих мотивів у цю композицію, є спробою дослідити й представити концепт єдності часів та культур. Це додає роботі глибину і дозволяє розглядати її не лише як естетичний об'єкт, а як культурний меседж, що звертає увагу на необхідність збереження традицій та пам'яті, на зв'язок між минулим і сучасністю.

Концепція роботи

В роботі було проведено спробу зобразити не вербально концепцію боротьби за свободу і волю, що є важливою частиною: в історичному, філософському та культурному контексті. Через зображення кораблів, які є символом різних етапів життєвого шляху – в роботі порушено питання: постійного руху людини через життєві труднощі та випробування,

необхідності адаптації до нових умов і змін, а також, внутрішньої сили, що дозволяє рухатися вперед попри бурі.

Під час пошуку ідеальної композиції було вирішено зробити хвилю вигнутою і закрученою, що несе символічне навантаження тернистості й нерівності життя. Така форма хвилі підкреслює всі труднощі й непередбачуваність життєвих шляхів, що ведуть до бажаної мети, а також динамічність змін, які ми постійно переживаємо. Крім того, хвиля, що спирається лише на одну точку опори, створює враження нестійкості та невагомості, що є метафорою постійного руху і нестабільності в житті. Ця форма також має відображати думку, що наша життєва подорож завжди є невизначеною і схильною до змін, але одночасно ці зміни – це невіддільна частина нашого існування.

Декоративний характер виконання хвилі й кораблів дозволяє акцентувати на важливості візуальних елементів, які підсилюють ідею руху, боротьби та взаємодії людини з природними стихіями. Кораблі, що мають людські голови й кінцівки, символізують безпосередній зв'язок людини з її шляхом через життєві труднощі. Образ «людини-корабля» стає не просто метафорою, а наочною інтерпретацією того, як людина і її життєвий шлях тісно переплетені з природними силами, які не тільки впливають на її подорож, але й допомагають розвиватися, змінюватися і знаходити гармонію.

Човен і хвиля створені один для одного, бо разом вони наповнені сенсом, загадковістю і життям. Разом вони утворюють єдину цілісну композицію, що передає ідею непереривного руху через життя. Проте, поодиноці вони мають зовсім інше значення: човен без хвилі – це просто «транспортний засіб», що здійснює свою місію, а хвиля без човна – це лише «природне явище». Водночас їх взаємодія надає їм більше значення, перетворюючи їх на символи невіддільної частини людського існування: боротьби, руху, адаптації та гармонії.

ВИСНОВКИ

Дипломна робота «Люди, як кораблі» є не лише проєктом садово-паркової скульптури, а й філософським осмисленням життєвого шляху людини, її боротьби за свободу, гармонії з природою та невідворотності змін. Створена композиція втілює в собі концепцію взаємодії людини й природи через образи хвилі та кораблів. Кожен елемент скульптури несе в собі глибоке символічне значення, що стосується життєвих випробувань, руху, адаптації та пошуку внутрішньої гармонії. Тема, яка пов'язана з піснею Андрія Скрябіна «Люди, як кораблі», надає роботі особливого значення в контексті сучасної культури, де ідеї боротьби та волі стають особливо актуальними. Образ хвилі, яка є метафорою життєвого потоку, і кораблі, що символізують людське існування, дозволяють розкрити важливі аспекти соціального та психологічного стану людини. Через використання органічних форм і плавних ліній, скульптура «Люди, як кораблі» створює естетичну атмосферу гармонії та спокою водночас залишаючи простір для інтерпретацій.

Важливим аспектом роботи стало використання декоративних елементів та символіки, зокрема орнаментів, які нагадують мотиви Трипільської культури, що підкреслює зв'язок між людиною і природою через тисячоліття. Вибір форми хвилі, вигнутої та закрученої, підкреслює складність і непередбачуваність життєвих шляхів, а взаємодія хвилі й кораблів символізує єдність людини та природи, їхню взаємозалежність і взаємодію в постійному русі часу.

Процес створення скульптури відбувався через такі технічні етапи як: пошуки референсів, створення каркаса, ліплення з глини та виготовлення гіпсової скульптури. Це дозволило реалізувати концептуальну ідею і забезпечити правильне відображення плавних форм і детальних орнаментів. В майбутньому скульптура «Люди, як кораблі» може бути доповнена серією подібних скульптур для інтерактивних інсталяцій, чи виставки, це б дозволило глядачеві ще глибше зануритися в тему руху, боротьби та циклічності життя.

Скульптурна композиція може бути встановлення в публічних просторах, таких як парк біля річки, чи інших природних ландшафтах. Це дозволить їй стати частиною навколишнього середовища, створюючи інтерактивний простір для роздумів, споглядання і спілкування між мистецтвом і природою. Таким чином, робота «Люди, як кораблі» не лише має художню цінність, але й глибокий філософський зміст, який може резонувати з глядачем, спонукаючи його до роздумів про власний шлях і боротьбу у житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурдо Н. Б. Енциклопедія трипільської культури : у 2 т. / ред. В. Г. Бурдо, Л. М. Виногородської. Київ : Академперіодика, 2004. 704 с.
2. Ніколова Н. І. Космологічний символізм трипільської кераміки. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Київ, 2011. Вип. 1. С. 5256.

ДОДАТКИ

Пошуки

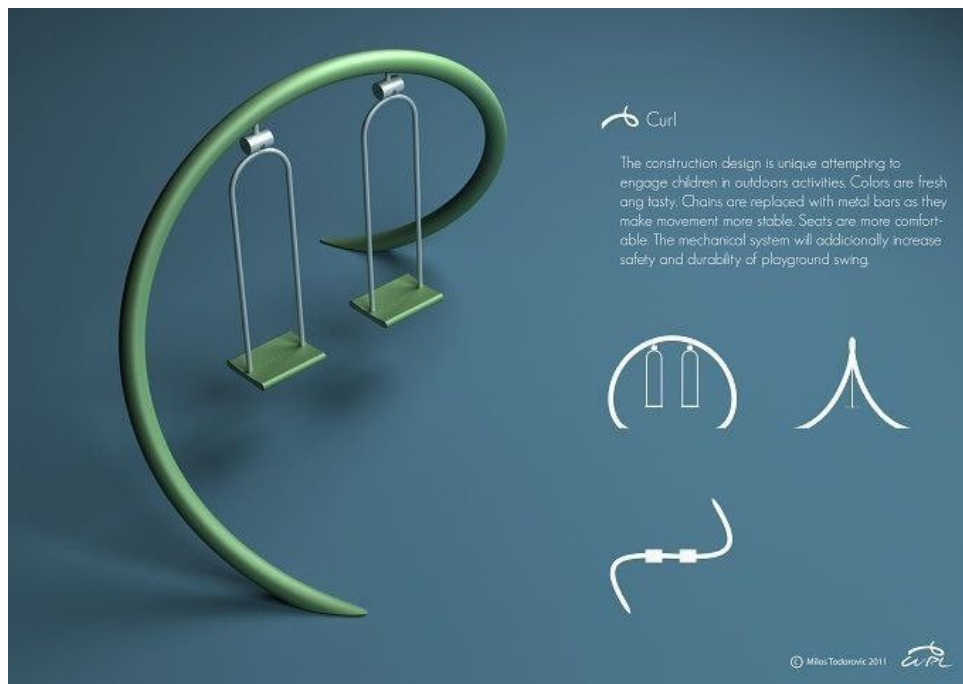
Пошуки

Пошуки

Референси

Референс

Ескіз

Створення каркасу

Робота в глині

Робота в глині

Процес зняття форми і відливання скульптури

Процес зняття форми і відливання скульптури